

Романченко О. Перша знахідка рідкісного гриба *Hemileccinum depilatum* (Redeuilh) Šutara на території природного заповідника «Медобори» // Матеріали ХІХ Міжнародної наукової конференції студентів і аспірантів «Молодь і поступ біології» (м. Львів, 26-28 квітня 2023 р.). – Львів: Галич-Прес, 2023. – С. 70-71.

Романченко О.

ПЕРША ЗНАХІДКА РІДКІСНОГО ГРИБА *HEMILECCINUM DEPILATUM* (REDEUILH) ŠUTARA НА ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

e-mail: romanchenko.zm@gmail.com

Romanchenko O. THE FIRST RECORD OF THE RARE FUNGUS *HEMILECCINUM DEPILATUM* (REDEUILH) ŠUTARA FROM THE TERRITORY OF THE MEDOBORY NATURE RESERVE. Information about a new find of the rare mushroom species *Hemileccinum depilatum*, which is recently included in the Red Book of Ukraine is given. Brief information about the ecological features of the mushroom, its findings in other regions of Ukraine, and the nature protection status in Europe are summarized.

Hemileccinum depilatum (Redeuilh) Šutara (= *Boletus depilatus* Redeuilh) є рідкісним видом базидієвих макроміцетів з родини Boletaceae, порядку Boletales. Цей вид був описаний як новий для науки у 1985 р., а у 2008 р., на основі генетичних досліджень, був перенесений до роду *Hemileccinum* Šutara (Šutara, 2008).

Плодові тіла *Hemileccinum depilatum* схожі на плодові тіла доволі поширеного виду *Hemileccinum impolitum* (Fr.) Šutara. Вони мають яскравий жовтий гіменофор, а також слабо виражений, але характерний неприємний «хімічний» запах. Гіменофор та м'якуш не змінюють забарвлення при травмуванні. Поверхня шапинки молодих плодових тіл трохи зморшкувата або ямчаста, світло-коричнева. Кутикула шапинки *H. depilatum* з менш виразним опушенням і іноді утворює тоненький жовтий вільний край по периферії шапинки. За морфологічними ознаками рід займає проміжне положення між *Boletus* та *Leccinum* (Heinemann, Rammeloo, 1992; Šutara, 2008).

Гриб утворює мікоризу переважно із грабом і, відповідно, трапляється здебільшого в грабових лісах, проте нечасто. Він розвивається переважно на лужних, багатих на крейду ґрунтах. В низці країн Європи, зокрема Бельгії, Болгарії, Великій Британії, Польщі, Франції, Хорватії, Чехії він внесений у Червоні списки. Вид є кандидатом на включення до Європейського червоного списку грибів. На території Азії він відомий з Азербайджану та Туреччини. У 2021 р. *H. depilatum* був внесений до Червоної книги України із статусом «вразливий» (Гелюта та ін., 2022).

В україномовній літературі цей вид наводиться під назвами напівборовик ямчастий та напівборовик неопушений. До цього часу гриб був відомий в Україні з 18 локалітетів з території Кримського півострова, а також Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Тернопільської, Хмельницької та Черкаської областей. Зокрема, він був знайдений в природному заповіднику «Мис Март'ян», Карпатському біосферному заповіднику та національному природному парку «Подільські товтри». Найбільша кількість відомих знахідок *H. depilatum* припадає на Західний Лісостеп (Heluta et al., 2019; Гелюта та ін., 2022).

Минулого року під час мікологічних досліджень на території природного заповідника «Медобори» нами було виявлено новий локалітет *Hemileccinum depilatum*. Плодове тіло гриба було знайдено 27 липня 2022 р. в грабовому лісі на території Краснянського ПОНДВ заповідника. Гриб розвивався на схилах давнього рукотворного оборонного валу неподалік від печери «Перлина». Найближчий населений пункт – село Кринцилів, Сатанівська селищна територіальна громада Хмельницької області. Найближчі відомі локалітети виду на території Тернопільської області – околиці м. Заліщики та околиці м. Чортків.

На території природного заповідника «Медобори» гриб *Hemileccinum depilatum* зареєстровано вперше.

Роботу виконано під керівництвом О.Ю. Акулова, к. б. н., доцента кафедри мікології та фітоїмунології ХНУ імені В.Н. Каразіна